

**RADA GMINY
WILCZYCE
woj. świętokrzyskie**

Załącznik
do Uchwały Nr V/27/2011
Rady Gminy Wilczyce
z dnia 10 lutego 2011 r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2011 – 2015**

1. Wstęp

PRZEMOC W RODZINIE TO ZAMIERZONE I WYKORZYSTUJĄCE PRZEWAGĘ SIŁ DZIAŁANIE PRZECIW CZŁONKOWI RODZINY, NARUSZAJĄCE PRAWA I DOBRA OSOBISTE, POWODUJĄCE CIERPIENIE I SZKODY

Z badań dotyczących rodziny, a także obserwacji życia społecznego wiadomo że ludzie bardzo niechętnie przyznają się do przemocy wewnątrz rodziny.

W Polsce trudno jest określić dokładnie skalę tego zjawiska. Co roku zgłasza się zaledwie kilkanaście tysięcy spraw o znęcanie nad rodziną, w tym samym czasie policja rejestruje około miliona awantur domowych do których jest wzywana.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje to, że:

- jest intencjonalna – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
- siły są nierównomierne – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Sprawca jest silniejszy a ofiara słabsza,
- narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.),
- powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Powszechnie przemoc traktowana jest jako akt godzący w osobistą wolność jednostki przyczyniający się do jej fizycznej, a także psychicznej szkody, wykraczające poza społeczne zasady wzajemnych relacji i zmuszanie jej do

zachowań niezgodnych z własną wolą. Przemoc upokarza, wywołuje cierpienie, rodząc tym samym nienawiść i pragnienie odwetu.

Przemoc pojmowana jest także jako wywieranie wpływu na innych ludzi, w wyniku którego ich aktualny poziom rozwoju somatycznego i duchowego jest mniejszy niż potencjalny poziom tego rozwoju.

Można wyodrębnić różne rodzaje przemocy:

1. Przemoc fizyczna – bicie, znęcanie się, głodzenie, zamykanie, kopanie, policzkowanie, szarpanie, duszenie, ciągnięcie za włosy, rzucanie przedmiotami, ale także używanie niebezpiecznych narzędzi lub grożenie ich użyciem, zadawanie bólu;
2. Przemoc psychiczna – sprawowanie przez sprawcę przemocy psychicznej kontroli nad ofiarą, np. straszenie zabójstwem, użyciem przemocy, zabraniam dzieci, niszczenie lub grożenie zniszczeniem rzeczy, upokarzanie, używanie wulgarnych słów, mówienie kobiecie że jest do niczego, że jest brzydka, głupia, chora psychicznie, że nikt jej nie chce, że bez sprawcy sobie nie poradzi;
3. Przemoc seksualna – zmuszanie do odbywania stosunku lub poddania się innym zachowaniom seksualnym, a także wymuszanie współżycia w nieakceptowanej formie. Przemoc seksualna jest często przez ofiary molestowania ukrywana, co w znacznym stopniu utrudnia udzielenie im pomocy;
4. Przemoc finansowa (ekonomiczna) – np. utrzymanie kobiety w całkowitej zależności finansowej, zakazywanie jej pracy zawodowej, nie dawanie wystarczającej ilości pieniędzy na prowadzenie domu;
5. Przemoc polegająca na osaczaniu – np. ciągle chodzenie za kimś, dzwonienie do niego w celu wyrządzenia mu krzywdy lub zastraszenia;
6. Przemoc w wymiarze społecznym – zakazywanie osobie kontaktów z rodziną, przyjaciółmi, zabranianie jej wychodzenia z domu, upokarzanie jej w miejscach publicznych.

Ofiarami przemocy w rodzinie są najczęściej kobiety (58%) oraz dzieci do lat 13 (24%). Natomiast sprawcami przemocy są głównie mężczyźni (96%) będący często pod wpływem alkoholu. Niektóre badania wskazują, że 40% partnerów znęcających się nad rodziną to osoby uzależnione od alkoholu. Prawdopodobieństwo wystąpienia aktów przemocy w rodzinach alkoholowych jest ponad dwukrotnie większe niż w pozostałych.

Stosowanie przemocy prowadzi do niskiej samooceny, poczucia bezsilności i bezradności, ciągłego niepokoju, depresji, chorób związanych ze stresem. Szczególnie dramatyczne konsekwencje przemocy zauważa się u dzieci. Powoduje ona bowiem w ich psychice nieodwracalne skutki, które mogą dać znać o sobie dopiero w życiu dorosłym.

Prawo ściga sprawców przestępstw przeciwko osobom bliskim za:

art. 191 § 1 k.k. – kto stosuje przemoc wobec osoby lub groźbą bezprawną w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia – podlega karze pozbawienia wolności do lat 3 (ścigane z urzędu)*.

art. 197 § 1 k.k. – kto przemocą lub groźbą bezprawną lub podstępem doprowadza inną osobę do obcowania płciowego, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12 (ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego)**.

art. 207 § 1 k.k. – kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny – podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5 (ścigane z urzędu)*.

art. 209 § 1 k.k. – kto uporczywie uchyla się od wykonywania ciążącego na nim z mocy ustawy lub orzeczenia sądowego obowiązku opieki przez niełożenie na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby i przez to naraża ją na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych – podlega

grzywnie, karze ograniczenia albo pozbawienia wolności do lat 2 (ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego)**.

** ściganie z urzędu polega na tym, że prokurator i policja prowadzą postępowanie niezależnie od woli i zgody osoby pokrzywdzonej. Wycofanie skargi lub odmowa zeznań nie jest podstawą do umorzenia postępowania, jeśli istnieje uzasadnione przypuszczenie, że popełniono przestępstwo.*

*** ściganie na wniosek polega na tym, że bez wniosku osoby pokrzywdzonej postępowanie w danej sprawie nie może być wszczęte.*

Konieczne jest podjęcie działań zmierzających w kierunku edukacji społecznej dostarczającej wiedzy o zjawisku przemocy i sposobach radzenia sobie z problemem. Niezbędne jest również zapewnienie profesjonalnej pomocy interwencyjnej i terapeutycznej zarówno sprawcom jak i ofiarom przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem krzywdzonych dzieci.

2. Metodologia programu.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011 – 2015 został opracowany w koleracji z ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie /Dz.U. Nr 180 poz.1591 z późn.zm/ , ustawą z dnia 25 lutego 1964r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy /Dz.U.Nr 9 poz.59 z późn.zm./, ustawą z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej /Dz.U. z 2009r. Nr175 poz. 1362, Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wilczyce przyjętą uchwałą Rady Gminy w Wilczycach Nr XX/117/2008 z dnia 18 listopad 2008r. zmienionej uchwałą Nr XXII/130/2008 z dnia 30 grudnia 2008r.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie skierowany jest przede wszystkim do: ofiar przemocy w rodzinie (w tym: dzieci, współmałżonków, partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób niepełnosprawnych), sprawców przemocy w rodzinie, świadków przemocy w rodzinie, przedstawicieli władz lokalnych, przedstawicieli instytucji służb pracujących z dziećmi (nauczyciele, pedagodzy, pracownicy socjalni, policjanci pracownicy wymiaru sprawiedliwości, pracownicy służby zdrowia, księża).

Program został opracowany w oparciu o lokalną diagnozę problemu bazującą na wiedzy i doświadczeniu zawodowym Kierownika i pracowników socjalnych Ośrodka Pomocy Społecznej w Wilczycach oraz prowadzonej dokumentacji /2009r./ przez zespół w składzie:

1. Krystyna Oszczudłowska – Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej
2. Mirosława Gołąb – pracownik socjalny, specjalista pracy socjalnej Ośrodka Pomocy Społecznej
3. Anna Kilijańska – pracownik socjalny, specjalista pracy socjalnej Ośrodka Pomocy Społecznej

3. Charakterystyka Gminy.

Gmina Wilczyce to jedna z najmniejszych gmin w powiecie sandomierskim, położona w dolnym biegu rzeki Opatówki, w której zamieszkuje ok. 4090 mieszkańców. W skład Gminy wchodzi 16 sołectw.

Na terenie Gminy Wilczyce są trzy Szkoły Podstawowe, jedno Gimnazjum, oraz Zespół Szkół prowadzony przez stowarzyszenie, Przedszkole przy Zespole Szkół prowadzonym przez stowarzyszenie. Przy każdej szkole działają świetlice szkolne.

Instytucjonalną działalność na rzecz pomocy osobom i rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej prowadzi Ośrodek Pomocy Społecznej w Wilczycach. Na obszarze gminy dotychczas nie działają organizacje pozarządowe realizujące zadania w tym zakresie.

4. Diagnoza problemu.

Z pomocy społecznej Ośrodka Pomocy Społecznej w Wilczycach w roku 2009 skorzystało 159 rodziny, powodem przyznawania pomocy dla tych rodzin było:

Ubóstwo – 118

Bezrobocie – 70

Niepełnosprawność – 51

Długotrwała choroba – 37

Przemoc w rodzinie – 2

Ochrona macierzyństwa – 6

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – 55

Alkoholizm – 24

Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego – 3

Kłęska żywiłowa lub ekologiczna – 0

Zdarzenie losowe – 1

Oraz z:

Świadczeń rodzinnych – 442

Funduszu alimentacyjnego - 20

Realizacja zadań własnych gminy przez Ośrodek Pomocy Społecznej w roku 2009 przedstawiała się następująco:

Udzielanie schronienia – 2

Sprawianie pogrzebu – 1

Usługi opiekuńcze – 4

Zasiłki celowe na pokrycie wydatków w wyniku zdarzenia losowego – 1

Zasiłki celowe i pomoc w naturze – 113

Liczba dzieci korzystających z pomocy OPS / dzieci dożywiane w szkołach, paczki mikołajkowe/ – 191

Z obserwacji pracowników socjalnych oraz na podstawie analizy dokumentów a także biorąc pod uwagę powody przyznawania pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej wynika że skala występowania zjawiska przemocy na przełomie ostatnich lat utrzymuje się na jednakowym poziomie. Przytoczone dane liczbowe dotyczące zjawiska przemocy, często łączące się z bezradnością w sprawach opiekuńczo- wychowawczych nie odzwierciedlają w pełni faktycznej skali problemu, ponieważ jest to temat wstydlivy, często zatajany, aż do chwili zaistnienia sytuacji drastycznych i bezpośredniej przemocy fizycznej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w różnych jej formach współpracuje z Policją, Sądem, Kuratorem Sądowym, placówkami szkolnych, parafami oraz Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Współpraca dotyczy wymiany informacji, interwencji i wzajemnego wsparcia oraz uzupełnienie podejmowanych działań, a także bieżącego monitorowania problemu w środowiskach przez pracowników socjalnych w rejonach opiekuńczych. W przypadku zauważenia występowania w rodzinie problemu przemocy, pracownik socjalny sporządza dokumentację w postaci Niebieskiej Karty, w której osoba pokrzywdzona w sposób szczegółowy podaje okoliczności w jakich dochodzi do przemocy oraz kto jest jej sprawcą.

W okresie 2009 roku sporządzono 4 Niebieskie Karty z których 1 /na wniosek strony/ przekazano do Prokuratury, do Gm. Komisji Przeciwdziałania Alkoholizmowi w Wilczycach przekazano 5 wniosków o podjęcie działań wobec wymienionych osób.

W 2009 roku w 5 rodzinach sprawowany był nadzór kuratorski /w tym na 4 wnioski pracowników socjalnych/ .

Na terenie gminy funkcjonuje Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień, gdzie terapeuta udziela porad również dla osób współuzależnionych i członków rodzin alkoholików, bo w przeważającej części w tych środowiskach występuje przemoc (w różnych aspektach – fizyczna, psychiczna, zaniedbania), a sprawcy przemocy najczęściej wywodzą się z grona osób uzależnionych od alkoholu.

Z ustaleń wywiadów środowiskowych i spostrzeżeń pracowników socjalnych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Wilczycach generalnie wynika że zjawisko przemocy na terenie gminy nie jest na szczęście rozpowszechnione, nie mniej jednak nie należy tego problemu bagatelizować lub pozostawiać jako nieistniejącego albowiem sprawy związane z przemocą często jeszcze przez niektórych są skrywane i być może o wielu przypadkach pracownicy socjalni mogą nie mieć rozeznania. Najbardziej bolesna jest przemoc skierowana wobec dzieci, ale również często przemoc ta jest zatajana lub bagatelizowana. Rodziny dotknięte przemocą są bardzo niechętne do rozpoczęcia procedury „Niebieskiej Karty”.

Wyniki pracy socjalnej pracowników socjalnych wskazują również na występowanie przemocy wobec osób starszych ze strony członków ich najbliższej rodziny.

Zjawisko przemocy w rodzinie w ostatnich latach jest traktowane jako ważny problem. Mimo że w relacjach międzyludzkich istniała ona od zawsze, o przemocy w rodzinie mówiono niewiele, jakby nie postrzegając jej jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny. Takiego które prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy innych tragedii.

Problem przemocy wymaga podjęcia szerokiego, zorganizowanego i zaplanowanego na wiele lat programu przeciwdziałania.

Zmniejszenie rozmiarów przemocy w polskich rodzinach i pomaganie ofiarom jest nadrzędnym celem, który powinien łączyć działania różnych instytucji i organizacji.

5.Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- 1) Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie-uchwała Nr 162/2006 Rady Ministrów z dnia 25 wrzesień 2006 r.,
- 2) ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180,poz.1493 z póź.zm.),
- 3) ustawa z dnia 25 lutego 1964r -Kodeks rodzinny i opiekuńczy. (Dz.U.Nr 9, poz.59, z późn. zm.),
- 4) ustawa z dnia 6 czerwiec 1997r -Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.),

- 5) ustawa z dnia 6 czerwiec 1997r -Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.),
- 6) ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U.z 2009r. Nr 175, poz.1362, z późn. zm.)
- 7) Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wilczyce przyjęta uchwałą Rady Gminy Wilczyce Nr XX/117/2008 z dnia 18 listopad 2008r. zmienionej uchwałą Nr XXII/130/2008 z dnia 30 grudnia 2008r.

6. Cele programu

Celem głównym programu jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Celami szczegółowymi będą:

1. Podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy, uwrażliwianie na negatywne skutki stosowania przemocy.
2. Wsparcie i profesjonalna pomoc doradcza, terapeutyczna, socjalna rodzinom dotkniętym przemocą, a w szczególności dzieciom.
3. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy.
4. Ochrona ofiar przemocy w rodzinie, w tym dzieci włącznie z możliwością oddzielenia dziecka od rodziców.
5. Zwiększenie dostępności pomocy oraz zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych.
6. Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z tym problemem.
7. Poszerzanie wiedzy dotyczącej zjawiska przemocy i sposobów rozwiązywania tego problemu wśród dzieci, młodzieży i dorosłych.
8. Wspieranie ofiar przemocy w sytuacjach kryzysowych.

9. Ograniczenie występowania zachowań agresywnych wśród uczniów (ze szczególnym uwzględnieniem agresji słownej).

10. Zapewnienie możliwości profesjonalnego wsparcia dla ofiar i sprawców przemocy (porady psychologa, prawnika, podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy).

11. Współpraca z kuratorami, sądem rodzinnym, poradnią pedagogiczno-psychologiczną.

12. Współpraca ze szkołami na terenie gminy /dyrektorami, pedagogiem szkolnym/.

13. Utworzenie zespołu interdyscyplinarnego ds. pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.

14. Doskonalenie zawodowe osób zajmujących się tematyką przeciwdziałania przemocy domowej.

Lp.	ZADANIA	PRZYKŁADOWE DZIAŁANIA	REALIZATOR
1.	Udzielanie pomocy oraz wsparcia dzieciom i rodzinom dotkniętym przemocą	-interwencja kryzysowa, -praca socjalna, -poradnictwo medyczne, pedagogiczne, prawne, socjalne -procedura Niebieskiej Karty	-Zespół Interdyscyplinarny, -Ośrodek Pomocy Społecznej w Wilczycach, -Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Zdrowia w Wilczycach, -szkoły na terenie gminy, -Policja, -Sąd, -Prokuratura, Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna w Sandomierzu

2.	Ochrona przed dalszą przemocą	<ul style="list-style-type: none"> -odseparowanie sprawcy przemocy od ofiar, -zakaz kontaktowania się z osobami krzywdzonymi, - udzielanie schronienia osobom dotkniętym przemocą które są zmuszone do opuszczenia miejsca zamieszkania 	<ul style="list-style-type: none"> -Zespół Interdyscyplinarny - Policja, -Sąd , -Prokuratura, -placówki działające na rzecz ofiar przemocy w rodzinie
4.	Zapobieganie stosowaniu przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> -poradnictwo pedagogiczne, psychologiczne, prawne, rodzinne, socjalne -terapia 	<ul style="list-style-type: none"> -Zespół Interdyscyplinarny, -Ośrodek Pomocy Społecznej w Wilczycach, -organizacje pozarządowe, -Kościół, -Policja, -Sąd, -Prokuratura, -szkoły, -wszyscy realizatorzy programu
5.	Zwiększenie skuteczności działań osób zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy	<ul style="list-style-type: none"> -szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, -praca Zespołu Interdyscyplinarnego, -poradnictwo 	<ul style="list-style-type: none"> -wszyscy realizatorzy programu
6.	Włączenie lokalnej społeczności w monitorowanie zjawisk związanych z występowaniem przemocy (uwrażliwienie społeczeństwa na skalę zjawiska i negatywne jego skutki)	<ul style="list-style-type: none"> -dyżury interwencyjne -działania prewencyjne -pogadanki -inne programy 	<ul style="list-style-type: none"> -Zespół Interdyscyplinarny, -Policja, -szkoły, -lokalna społeczność, -Urząd Gminy Wilczyce.

7. Przewidywane efekty realizacji programu:

- 1) zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie,
- 2) udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- 3) usprawnianie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą,
- 4) zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej w sprawy przeciwdziałania przemocy,
- 5) zbudowanie systemu działań w zakresie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą,
- 6) niwelowanie skutków zjawiska przemocy.

8. Budżet / przewidywane skutki finansowe/.

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie będą środki finansowe z budżetu gminy, dotacje celowe oraz środki pozabudżetowe otrzymane lub pozyskiwane z innych źródeł.

9. Monitoring programu.

Wójt Gminy Wilczyce sprawuje na bieżąco nadzór nad realizacją programu i podejmuje niezbędne działania zmierzające do osiągnięcia celów wyznaczonych w programie.

ZAŁĄCZNIKI:

- 1) wykaz placówek działających na rzecz ofiar przemocy w rodzinie-
załącznik Nr 1
- 2) wykaz placówek działających na rzecz sprawców przemocy w rodzinie-
załącznik Nr 2

Opracowanie:

Krystyna Oszczudłowska k-k OPS

Mirosława Gołąb- specjalista pracy socjalnej

Anna Kilijańska –specjalista pracy socjalnej

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
Leszek Salata

Wykaz placówek działających na rzecz ofiar przemocy w rodzinie

1. Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „NIEBIESKA LINIA” / zasięg ogólnokrajowy/

tel. 022-499-37-33

2. Specjalistyczny Ośrodek dla Ofiar Przemocy w rodzinie MOPR /zasięg ogólnokrajowy/

Ul. 1-go Maja 196

25 – 729 Kielce

tel. 041-368-18-67

3. Schronisko dla Kobiet; Centrum Interwencji Kryzysowej /zasięg lokalny/

Ul. Urzędnicza 7 b

25 – 729 Kielce

tel. 041-366-48-47

4. Dom Samotnej Matki /zasięg lokalny/

Ul. Świętokrzyska 21

27 – 400 Ostrowiec Świętokrzyski

tel. 041-265-37-60

5. Schronisko dla Kobiet Ofiar Przemocy – PCK /zasięg lokalny/

Ul. Olkuska 18

25 – 852 Kielce

tel. 041-345-90-66

6. Dom dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Cięży /zasięg lokalny/

Ul. Słoneczna 9

25 – 825 Kielce

tel. 041-354-50-59

7. Poradnia Leczenia Uzależnień /zasięg lokalny/

Ul. Karczówkowska 36

25 – 825 Kielce

tel. 041-345-56-65

8. Telefon Zaufania w sprawach kryzysowych /zasięg wojewódzki/

tel. 041-345-50-59

9. Punkt Konsultacyjny ds. Osób Uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin przy Gm. Komisji ds. Przeciwdziałania Alkoholizmowi w Wilczycach

tel 015 8377275

czwartki godz. 9-11

**PRZEWODNICZĄC
RADY GMINY**

Leszek Salata